

Uppgift 1: Estniska (10 poäng)

Här är några meningar på estniska, samt deras svenska översättningar.

1. ma küsin	jag frågar
2. te kohtute	ni träffas
3. sa pead valima	du måste välja
4. nad tahavad kohtuda	de vill träffas
5. ta hakkab küsima	hen börjar fråga
6. sa tahad helistada	du vill ringa
7. ma võin valida	jag kan välja
8. me peame kolima	vi måste flytta

(a) Översätt till svenska:

- 9. **ta kolib**
- 10. **me hakkame valima**
- 11. **nad võivad küsida**

(b) Översätt till estniska:

- 12. du väljer
- 13. ni kan flytta
- 14. jag måste ringa

Estniska är ett uraliskt språk som talas av drygt 1 miljon människor i Estland och några hundra tusen i andra länder. **ü** = *y*; **õ** = *å* fast med orundade läppar.

—David Hultman

Uppgift 2: Somaliska (15 poäng)

Somaliska skrivs officiellt med latinsk skrift, med det finns flera skriftspråk som har utvecklats specifikt för språket. Två av dessa är osmany och borama, som utvecklades under nittonhundratalet. Nedan finns några ord på somaliska, skrivna med latinska alfabetet, osmanyaskrift, och boramaskrift.

Ord	Latinsk skrift	Osmany	Borama
går ut	baxaa	ሄSMፍ	ፓፐሃፐፐ
fyller	buuxiyaa	ሄኄሙፃፍ	ፓርርሃዘሃፐፐ
ägare	mulkiile	ሄፖሙዘፍሙ	ሞርርፐፐሞ
gård	dayr	OS፩7	ፐፐሃ5
vän	wali	ኄSN9	፪ፐርፐ
fladdermus	1.	ኄ፩ፐፐሙ7	ፕፐፐሞዘ5
accepterar	yeelaa	፩ሙሙፍ	2.
ogillar	fiiraa	3.	ፕፐፐፐፐ
slaktar	4.	ሄፑፐሙ፩ፍ	5.
föremål	6.	7.	፪ፐፐፐሃፐ
villkor	duruuf	8.	9.

- (a) Skriv vad som skulle förväntas i ruta 1–9 (om du inte kan vara helt säker på hur en ruta ska fyllas i, definiera alla varianter som skulle kunna vara rätt).
- (b) På osmany finns det två tecken som används för flera olika ljud. Vilka är dessa tecken, och för vilka ljud används de?
- (c) Även på borama finns det två tecken som används för flera olika ljud (dessa mostvarar inte nödvändigtvis de tvetydiga tecknen i osmany). Vilka är dessa tecken, och för vilka ljud används de?

Somaliska är ett afroasiatiskt språk som talas i Somalia med omnejd av omkring 24 miljoner personer. Osmanyaskriften skapades av Osman Yusuf Kenadid under tidigt 1920-tal. Boramaskriften, även känd som Gadabuursiskrift, utvecklades 1933 av Sheikh Abdurahman Sheikh Nuur. $x \approx$ ett hårdare h -ljud; y = svenskans j -ljud; **aa**, **ii**, **uu** och **ee** är långa vokaler.

—Linnea Ahlberg

Uppgift 3: Huli (20 poäng)

Här är några räkneord på språket huli, samt deras värden.

kiria	2
maria	4
bearia	11
hombearia	12
nguiriani mbiria	16
nguiriani tebiria	18
nguiriani waragaria	21
ngui ki ngui tebinegonaga kiria	32
ngui ki ngui tebinegonaga bearia	41
ngui tebi ngui manegonaga duria	50
ngui du ngui waraganegonaga piria	85
ngui ka ngui halinegonaga haliria	113
ngui ka ngui halinegonaga hombearia	117
ngui pi	150
ngui bea ngui hombeanegonaga diria	174
ngui hale ngui denegonaga haleria	208
ngui de ngui nguinegonaga bearia	221

(a) Skriv med siffror:

- a. **deria**
- b. **nguiriani piria**
- c. **ngui hali ngui dinegonaga tebiria**

(b) Skriv på huli:

- d. 7
- e. 24
- f. 35
- g. 74
- h. 186

Huli tillhör den enganska grenen av den transnyguineanska språkfamiljen, och talas av omkring 150 000 personer på Papua Nya Guinea.

—Constantin Lidberg Dimos

Uppgift 4: Khana (25 poäng)

Här är några meningar på khana i en förenklad transkription (utan ton), samt deras svenska översättningar.

1. Legbo de na baε apεε zĩã	Legbo äter mina två jamsskivor
2. Sĩle yaε nia akpo zĩããde	Sorle köper fyra jamsfrukter att äta
3. Děēkofi muε zĩĩ āpεε mĩĩ	Kofis ögon ser ett blodstänk
4. O?oo apεε mǎã fε zĩĩ ākpo mĩã	Fem vattenstänk dödar en eldslåga
5. Kofi εε erenia bεε būũāyae	Kofi har nio kolanötter att köpa
6. Me baε bεε dēē muε aba zĩĩ bεε bĩĩ	Mina två ögon ser bara en näsa
7. Sĩle εε aba lob akpo kaaniaɔb	Sorle har bara tio vedträn att elda
8. Legbo yib na ini?ĩ ākpo asã	Legbo stjal mina sex kvastskäft
9. Kofi oo aba zĩĩ āpεε zoo	Kofi säljer bara en kokosnötkbit
10. Tɔlegbo tere taa akpo mĩĩ	Legbos ben(pl.) tappar tre droppar blod
11. Kofi muε me baε akpo mεεba	Kofi ser mina två armar

(a) Översätt till svenska:

12. **Sĩle tere būũkofi**
13. **Legbo εε o?oo akpo asããoo**
14. **Mĩāsĩle εε aba nia akpo mĩã**

(b) Översätt till khana:

15. Sorle eldar ett vedträ
16. Kofi har åtta kokosnötter att äta
17. Tio eldgnistor dödar ett vattenstänk
18. Sorle köper fem kolanötsbitar
19. Legbo ser mina två eldslågor att stjåla
20. Legbo har bara ett ben
21. Sorles ögon har en droppe vatten att tappa

(c) Förklara skillnaden mellan hur **akpo**, **apεε** och **bεε** används.

Khana är ett atlantkongospråk som används som lingua franca av ogonifolken i delstaten Rivers i Nigeria. Kolanötter är frön som traditionellt tuggats för en centralstimulerande effekt, och jamsfrukter är rötter som används som livsmedel. Ben syftar på de två ben man går med och (pl.) på plural. ? är en konsonant; ε och ɔ är vokaler; och ~ över en vokal betyder att den uttalas nasalt.

—Arvid Rosenberg

Kolanötter:

Jamsfrukter:

Uppgift 5: Palauiska (30 poäng)

I en svensk-palauisk ordbok hittar du följande ord på palauiska, deras uttal angivet med fonetisk skrift samt förslag på *möjliga* svenska översättningar. Tecknet [ˈ] över en vokal anger betoning, och punkt [.] indikerar stavelsegräns.

belechelel	[bə.lə.ʔə.lél]	<i>hens duva</i>	ngau	[ŋáw]	<i>eld</i>
belochel	[bə.ló.ʔəl]	<i>duvor</i>	ngerek	[ŋə.rékʰ]	<i>min mun</i>
bsebsam	[psəp.sám]	<i>vår borrh</i>	ngerir	[ŋə.rír]	<i>deras munnar</i>
bsebsek	[psəp.sékʰ]	<i>mina borrar</i>	ngor	[ŋóɾ]	<i>mun</i>
bsibs	[psíp.sə]	<i>borrh</i>	oak	[wákʰ]	<i>ankare</i>
buchel	[bu.ʔél]	<i>hens betelnöt</i>	ochadu	1.	<i>tång</i>
buuch	[búw.ʔə]	<i>betelnöt</i>	rabek	[rá.bəkʰ]	<i>spion</i>
chad	2.	3.	ralm	[rál.mə]	<i>vatten</i>
chais	[ʔájs]	<i>nyhet</i>	rechad	[rə.ʔáð]	<i>personer</i>
charm	[ʔár.mə]	<i>djur</i>	rechudeliu	[rə.ʔu.ðə.líw]	<i>era storasystrar</i>
chermam	[ʔər.mám]	<i>våra djur</i>	rengalek	[rə.ŋá.ləkʰ]	<i>barn</i>
deel	[ðéj]	<i>spik</i>	rebekel	[rə.bə.gél]	4.
dekolek	[ðə.gə.lékʰ]	<i>min cigarett</i>	sengsongd	5.	<i>pinne</i>
dekool	[ðə.gówl]	<i>cigarett</i>	subelem	[su.bə.lém]	<i>dina läxor</i>
eltel	[el.tél]	6.	taem	[táem]	<i>tid</i>
eltir	[el.tír]	<i>deras vind</i>	temiu	[tɛ.míw]	7.
eolt	[jól.tə]	<i>vind</i>	tutel	[tu.tél]	<i>hens sikte</i>
ingsel	[in.sél]	<i>hens öar</i>	udoud	[u.ðówð]	<i>pengar</i>
iungs	8.	ö	uingel	[wí.ŋəl]	<i>tand</i>
kbokb	[kpók.pə]	<i>vägg</i>	ungelem	[u.ŋə.lém]	<i>dina tänder</i>
klungiolir	[kluŋ.jə.lír]	<i>fördelen med dem</i>	9.	10.	<i>min vägg</i>
kuoku	[kwó.kwə]	<i>mjäll</i>	11.	12.	<i>läxa</i>
merangd	[mə.rán.ðə]	<i>korall</i>	13.	14.	<i>nyheter om dig</i>
ngalek	[ŋá.ləkʰ]	<i>barn</i>	15.	16.	<i>våra pengar</i>

Uppgiften fortsätter på nästa sida.

Palauiska, fortsättning

- (a) Fyll i luckorna 1–16. Om det finns flera möjliga korrekta svar, ange alla. För att underlätta kan du med fördel t.ex. låta **V** / [V] beteckna ”okänd vokal”.
- (b) Vad betyder det palauiska ordet **rerabek**?
- (c) Ordet **redelel** existerar inte på palauiska, även om man skulle kunna tro det. Varför? Vad skulle man säga istället? Ange både den palauiska stavningen och uttalet skrivet med fonetisk skrift.
- (d) Givet att **buil** [bújl] betyder *månad*, hur säger man *era månader* på palauiska? Ange både den palauiska stavningen och uttalet skrivet med fonetisk skrift.
- (e) Hur stavas de palauiska orden som uttalas [kluŋ.jáwl], [ŋə.lə.gám] och [táwt^h]? Ange för varje ord även alla möjliga översättningar till svenska.

Palauiska, även känt som **belau**, är ett malajo-polynesiskt språk som talas av omkring 15 000 personer på ön Palau i Stilla Havet, där det jämte engelskan är officiellt språk.

Symbolerna [ʔ], [ɾ], [ð] och [ŋ] betecknar konsonanter, och uttalas som ljudet mellan vokaler i engelskans *uh-oh*, r:et i rikssvenskans *arm*, th:et i engelskans *this* respektive ng:et i svenskans eller engelskans *ring*. Symbolerna [ɛ], [ɔ] och [ə] betecknar vokaler, och uttalas som e:et i svenskans *bett*, å:et i svenskans *sått* respektive a:et i engelskans *about*. Ett litet h efter en konsonant, d.v.s. [h], betyder att konsonanten uttalas med en liten luftpust efteråt (som p, t och k i början av ord på svenska).

—Emil Ingelsten